

Hals
Arkiv

Huse i Øster Hassing Sogn

Teksten er baseret på indsamlinger foretaget af en gruppe interesserede i Øster Hassings huse, bestående af Birthe Eriksen, Jens Winther Kjeldsen, Lotte Kock, Johanne og Kaj Pallisgaard og Jørgen T. Pedersen.

Redigeret af Klem Thomsen og Asbjørn Thomsen. Januar 2021.

Hedegårdsvej 16, Hedegaard

Øster Hassing By matrikel 26a m.fl.

Matrikelkortet over Øster Hassing by for 1812 til 1861.

● viser hvor der med rød skrift står № 26 Peder Christensen Hedegaard. Med sort skrift er anført, at arealet er på 2.086.550 kvadrat-alen.

Foto: Hals Arkiv.

Ved folketællingen i 1834 bor Hans Christian Mauritzen på Hedegaard med hustruen Else Marie Pedersdatter, en datter, en steddatter og 6 tjenestefolk.

Hvornår han har erhvervet Hedegaard vides ikke, men efter hans død i november 1835 får hans enke adkomsten ¹⁾ til gården. I juli 1836 gifter enken sig igen, med Christen Jensen, hvorefter han overtager adkomsten ²⁾ til Hedegaard.

I 1868 sælger Christen Jensen gården til sin søn Jens Peter Christensen.

Samtidig kom forældrene på aftægt ³⁾ på stedet. Denne hæftelse slettes i 1882.

1) Adkomst bruges i betydningen "besiddelse af en rettighed til noget". Et dokument, som fastslår en adkomst, fx et skøde på en fast ejendom, kaldes et adkomstdokument; i dette tilfælde er dokumentet en skifteretsattest.

2) Kvindens stilling som berettiget eller forpligtet kan gennem tiderne udledes af den lovgivning, som afspejler familiernes og slægternes forhold. De europæiske retssystemer har siden antikken fastholdt, at en hustru var underlagt mandens værgemål i økonomiske og processuelle forhold.

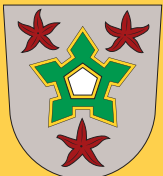
Enker var derimod ofte stillet meget lig mænd i formueretlig henseende. Dette gjaldt også i Danmark.

Ugifte kvinder opnåede allerede i 1857 ligestilling med mænd vedrørende økonomisk råderet, arv og adgang til næringsudøvelse, mens en gift kvinde først i 1925 opnåede fuld ligestilling med sin ægtemand.

Derfor kan ægtemanden Christen Jensen med forevisning af vielsesattesten overtage adkomsten af ejendommen.

3) Aftægt er betegnelsen for en aftale, hvorefter en ny ejer (eller fæster) af en ejendom forpligter sig til at underholde den tidligere ejer og hans ægtefælle, så længe de lever. Sådanne aftaler var meget udbredte. Det aftalte underhold blev oftest fastsat ved en aftægtskontrakt, som nærmere bestemte ydelsernes art: bolig og naturalydelse som fødevarer og brænde samt tidspunktet for levering.

Aftægtskontrakten blev som oftest tinglyst på ejendommen, i andre tilfælde blev den indskrevet i skødet.

Stuehuset på Hedegaard er opført af Jens Peter Christensen og hans hustru Margrethe G. Jensdatter i 1883.

Foto: Ove Jakobsen, Hals Arkiv, B12596.

Jens Jensen Elsnab og hustru Margrethe Jensdatter. Han overtog i 1867 gården Elsnab i Ulsted efter sin far. Giftede sig i 1877 med enken Margrethe Jensdatter på Hedegaard.

Foto: Maj 1905 Heinrich Tönnies Hals Arkiv, B14152.

Ved folketællingen i 1880 bor Jens Peter Christensen på Hedegaard, sammen med hustru Margrethe Jensen, en datter, 7 tjenestefolk, samt Jens Peter Christensens mor og dennes tjenestepige.

Margrethe og Jens Peter Christensen får kun et barn, den ovenfor nævnte datter, som er født i 1876 og som ved dåben får navnet Johanne Amalie. Hun dør juleaften 1889, 13 år gammel. På dette tidspunkt går hun på kostskole (Hals Realskole).

Jens Peter Christensen starter opførelsen af et nyt stort stuehus, men dør i juli 1883, inden huset var helt færdigt.

I april 1887 gifter enken, Margrethe Jensdatter, sig med enkemanden Jens Jensen. Han kom fra gården Elsnab i Ulsted sogn og tog efterhånden tilnavnet Elsnab efter gården. Også hans hustru fik tilnavnet Elsnab.

Fortsættes næste side

Luftfoto af Hedegaard fra 1946.

Foto: Sylvest Jensen, Det kgl. Bibliotek. Hals Arkiv, B13411.

1890

Vi skal dog hen til 1890, før tinglysningen blev gjort bekendt med de nye ejerforhold. Først får Margrethe Jensdatter lov at sidde i uskiftet bo, og får adkomsten til stedet. Dernæst fremvises vielsesattesten, hvorefter Jens Jensen får adkomsten til Hedegaard.

Ved folketællingen i 1890 bor ægteparret på Hedegaard sammen med hans 3 døtre og 3 sønner af første ægteskab, samt 6 tjenestefolk.

Margrethe Jensen Elsnab, der er født på Vester Nejsig i 1845, dør i 1914. På dette tidspunkt boede parret i Nørresundby.

Jens Jensen Elsnab, der er født 1836 på gården Krogen i Dronninglund sogn, dør i 1917. Begge blev begravet på Øster Hassing kirkegård.

1913

I 1913 sælger Jens Jensen Elsnab ejendommen Hedegaard til sin søn af første ægteskab, Niels Elsnab. Ejendommen bestod på dette tidspunkt af 3 parceller, matr. nr. 26a med et hartkorn⁴⁾ på 6 tønder 3 fjerdingkar og ½ album, matr. nr. 86 i ejerlavet Gandrup med et hartkorn på 4 skæpper og 2¾ album, og matr. nr. 53b med et hartkorn på 3 fjerdingkar 2½ album.

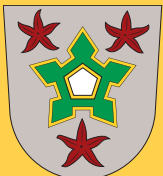
I 1916 tilkøber Niels Elsnab "Kjærlodden" fra gården Østerheden, som får matr. nr. 2 i ejerlavet Østerheden, og som har et hartkorn på 5 skæpper ¼ album.

Niels Elsnab, der er døbt Niels Peter Jensen, er født 1872 på gården Elsnab i Ulsted sogn. Han blev gift med Inger Marie Nielsen Vinther, som er født 1876 i Vester Brønderslev sogn. Parret fik børnene: Jens Jensen

Elsnab (1901), Mariane Elsnab (1902), Marie Elsnab (1903), Christen Vinther Elsnab (1905) og Niels Elsnab (1916). Sidstnævnte er født på Hedegaard, mens de øvrige børn er født i Nørre Tranders sogn.

Ved folketællingen i 1940 bor ægteparret på Hedegaard sammen med sønnen Jens, der hjælper til ved landbruget. Der er stadig mange tjenestefolk på gården, en "Forkarl", en

4) Hartkorn betød "hårdt korn", altså brødkorn, men tidligere var tønde hartkorn en enhed for værdien af landbrugsjord (en kombination af jordens areal og ydeevne). Dengang al betaling foregik som byttehandel med konkrete varer var det nødvendigt med et fælles værdimål. Man besluttede sig til at sammenligne alle varer med værdien af det såkaldte "hårde korn" eller hartkorn. Hartkorn målte i tønder (ikke at forveksle med tønder land). 1 tønde = 8 skæpper = 32 fjerdingkar = 96 album.

Luftfoto af Hedegaard 1954. Indtil 1968 gik Sæbybanen tæt forbi gården.

Foto: Sylvest Jensen, Det kgl. Bibliotek. Hals Arkiv, B13445.

"Andenkarl", en "Trediekarl" samt 2 tjenestepiger. Der er også tilknyttet en fodermesterfamilie, som bor i ejendommens fodermesterbolig på Hedegaardsvej 18.

Niels Elsnab dør den 28. december 1943. Han er på dette tidspunkt stadig gårdejer på Hedegaard. Enken, Inger Elsnab, dør i 1849. Begge er begravet på Øster Hassing kirkegård.

1944

Efter Niels Elsnab død, tæt på årsskiftet 1943-1944, kommer hans enke, Inger Elsnab, til at sidde i uskiftet bo, hvad hun gør frem til sin død i 1949.

Efter mandens død fraflytter hun dog gården og flytter ind i en lejlighed i Borgergade i Gandrup. Den ældste søn, Jens Elsnab, forpagter herefter gården af sin moder.

Jens Jensen Elsnab har tilsyneladende haft stor tilknytning til Hedegaard, siden familien flyttede hertil i 1913. Ved alle folketællingerne frem til 1940, dvs. i 1916, 1921, 1925, 1930 og 1940, er han at finde på gården. Han har dog været borte ind imellem for at uddanne sig, således haft et ophold på Try Højskole, været landbrugselev på Stranderholm Gods ved Klarup, samt haft ophold på Støvring Højskole og Malling Landbrugsskole. Ved hans ældste søns fødsel i 1942 bor han på Hedegaard og angives at være gårdbestyrer.

1949/1960

Efter Inger Elsnabs død i 1949 overtager arvingerne, dvs. de 5 børn, adkomsten til stedet.

Jens Elsnab fortsætter dog forpagtningen af Hedegaard frem til 1960, hvor han køber sine søskende ud af gården og bliver enejer.

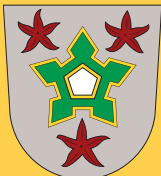
Jens Jensen Elsnab er som tidligere nævnt født i 1901. Han gifter sig i 1940 med Gudrun Kirsten Skytte, der er

Fortsættes næste side

Høsten 1967 på Hedegaard. Øverst på læsset Peter Bærentz, i midten Jørgen Madsen og i venstre hjørne Jens Koldkær.

Foto: Hals Arkiv, B8309.

Hals Arkiv

*Hedegaard
fotograferet i
efteråret 2018.
Foto: Ove Jakobsen,
Hals Arkiv, B12597.*

*Luftfoto af
Hedegaard fra
1990.*

*Foto:
Ariel/Dansk Luftfoto
Det kgl. Bibliotek.*

født i 1916. Parret får børnene: Niels Elsnab (1942), Inger Kirstine Elsnab (1945), Birgitte Elsnab (1946) og Johannes Skytte Elsnab (1950). Niels og Birgitte er født på Hedegaard, mens Inger og Johannes er født på en fødeklinik på Østergade 12 i Nørresundby.

Jens Elsnab dør i 1976, og Gudrun Elsnab dør i 2005. Begge er begravet på Øster Hassing kirkegård.

1966

I 1966 overdrages gården til Jens Elsnabs ældste søn, Niels Elsnab. Niels Elsnab gifter sig med Else og parret får 3 piger: Ane, Trine og Louise.

Else og Niels Elsnab bor ved overtagelsen i huset på Hedegaardsvej 18, den tidligere fodermesterbolig, hvor familien i første omgang bliver boende. Først i 1973 flytter familien ind i stuehuset på Hedegaard, og Niels Elsnabs

forældre, Gudrun og Jens Elsnab, flytter nu ind i boligen på Hedegaardsvej 18.

Niels Elsnab ejer i skrivende stund (august 2019) stadig Hedegaard, og han og hustruen Else bor stadig i stuehuset. Men parret driver ikke længere landbrug og Hedegaards jorder er bortforpagtet til Klaus Aage Bengtson på Elsnab i Ulsted.

